

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

מקום הדיון כשהתביעה היא על בעלות על ביכנ"ס מרכזי בעיר

תיק ממונות מס' 1632-עא

(מחד' יב חשון)

נושא הדיון

א' תובע את ב' ואת החברה שבהנהלתו על שותפות בביכנ"ס מרכזי בעיר ג' שב' וחברתו רכשו, משום שבשלביו הרכישה הוסכם והותנה גם במסמכים כתובים שיש לא' חלק מסויים בביהכנ"ס ובחברה שאמורה לנהל אותו.

ב' משיב שמקום הדיון הוא בעיר ג' שם נמצא ביהכנ"ס וגם הצדדים גרים שם, וכבר נידון הענין בביה"ד של העיר ג'. א' משיב שענין תביעת השותפות מצידו לא תבע באף בי"ד, וגם לא חתם שם בוררות, והואיל ומדובר בביכנ"ס מרכזי בעיר ג' ובחברה ציבורית בעיר ג', פסולים דייני העיר ג' לדון בענין משום שכל הדיינים היו מעורבים בצורה זו או אחרת בענין והרי הם נוגעים בדבר, וגם יש כאן דין של "אלם בעירו" שמוציאים לדון בעיר אחרת. ועוד, בדיון שהיה בביה"ד שם נסתתמו טענותיו של א' אחרי שאסרו עליו לייצג את ב'.

בית הדין החליט שהדיון יתקיים בביה"ד שבעיר ג' בהרכב שבראשו יושב אבי"ד שאינו מתושבי העיר ג' ואנשי הקהילה שלו יש להם ביכנ"ס מיוחד בלי קשר לביהכנ"ס הנדון, וגם שאר חברי ביה"ד גרים רחוק מאותו ביכנ"ס ויש להם בתי כנסת אחרים.

המקורות לתשובה

כתב צו"ע ס' ז סעי' יב: כל דבר שיש לדיון בו נד הנאה אינו יכול לדון עליו, לפיכך בני העיר שנגנז ס"ת שלהם אין דנין אותה צדייני אותה העיר אח"כ יש להם ס"ת אחרת. וכתב הסמ"ע ס"ק כח שלריך שיהא הס"ת האחר צאווה מקום, ואז אח"כ אם סילוק של הדיינים, ועיי' בצורך בהלכה פסוקה שם אות מד.

וכניד"ד החליט בית הדין שהדיון יתקיים בעיר ג' בהרכב שבראשו מכהן דיון שאינו גר צאווה עיר, ולקהילתו בעיר ג' יש ביכנ"ס מסודר משלו ואין לו נגיעה בענין הנידון כלל, וגם שאר חברי ביה"ד צאווה הרכב גרים צריחוק מקום מנושא התביעה, וכשרים לדון אפילו בלי סילוק.

ומה שטען שנסתממין טענותיו באותו זיי"ד משום שפסלוהו לייגז את צ' בדיון שהיה אללס, ודינס כשגאויס, הרי כתב צפת"ש סי' ז בשם החו"י דצמקוס שאין השגחה טבעית כי אם עפ"י דבר ה' אין לחוש דדעתיה יטעה ולא יהפך בזכותו כמו בשוגא, משא"כ כשעשה מעשה רשע או שזס דבר שיש לו טינא בליבו ודאי ירחיק מלדון דג"כ יש לחוש דמפני כך לא חזי ליה זכותא, עכ"ל. ובניד"ד הרי לא פטרוהו מחמת שגחה אישית אלא מפני כבוד ה' הנילצ בעדת קל, ממילא כשרים הם לדון.

ומה שטען שדין זה דומה לאלס בעירו שמוזיאין לדון בעיר אחרת כבר כתב ערוך השלחן סי' יד סעי' ה דהכל תלוי בראיית עיני הדיונים, ואם יש חשש שיטאו לו פנים בכאן יכפוהו לדון בעיר אחרת ואם לאו אין שומעין להבע"ד וידונו בכאן. ועי' שו"ת חכם לבי סי' י עפ"י שו"ת מהר"ם מרוטנבורג ד"פ סי' תקמו דיחיד המתדיין עם הציבור אינו זכאי להוציא את הדיון למקום אחר, אלא דמ"מ טוב הדבר שלא להתדיין במקומם, ולא כתב שצריך לדון במקום אחר אלא רק "שטוב הדבר", ובניד"ד הרי יש כאן ענין לצורי ושייכות לציבור, וה"ז כמו יחיד מול ציבור. ויש להזהר בכבוד ציה"ד בעיר ג', ובית דין זה אינו מתערב בשיקוליו, וצודאי שכוונתם לש"ש.

ומה שטען שלא חתם צוררות צביה"ד שבעיר ג', נראה שכיון שקנה את חלקו בחברה מאחד שחתם צוררות, מה מכר ראשון לשני וכו', וגם הקונה מחוייב לביה"ד שהמוכר חתם שם צוררות.

מרדכי אהרן היילר.